

NIEUWSBRIEF

Maandelijks uitgave, editie december 2023

Nieuws van de Stichting

- **Carola van Lamoen vanaf eind april 2024 nieuwe Eumedion-bestuursvoorzitter**

Carola van Lamoen, Hoofd Sustainable Investing bij Robeco, is door het Algemeen bestuur van Eumedion op 13 december jl. benoemd tot nieuwe bestuursvoorzitter van Eumedion. Carola van Lamoen (45 jaar) volgt per 25 april 2024 Lars Dijkstra (Van Lanschot Kempen) op die dan de maximumbenoemingstermijn van zes jaar bereikt. Carola van Lamoen werd op 1 oktober 2020 tot Eumedion-bestuurslid gekozen en vervult momenteel de functie van penningmeester. Voordat ze tot het Eumedion-bestuur toetrad, was ze voorzitter van de Beleggingscommissie van Eumedion. Tijdens de bestuursvergadering van 13 december jl. werden de bestuursleden Anne Gram (bestuurslid bij ABP) en Olaf van den Heuvel (Chief Investment Officer van Aegon Asset Management Nederland) voor een nieuwe periode van twee jaar herbenoemd.

- **Eumedion steunt voorstel voor geïntegreerde accountantsverklaring over financiële en niet-financiële info**

Eumedion verwelkomt de keus van de wetgever om gebruik te maken van de lidstaatoptie om voor te schrijven dat de assuranceverklaring over het duurzaamheidsverslag wordt opgenomen als afzonderlijk onderdeel van de accountantsverklaring. Dit volgt uit het op 18 december jl. door Eumedion ingediende commentaar op het voorontwerp van het implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering ('CSRD'). In haar commentaar geeft Eumedion aan dat een 'geïntegreerde controleverklaring' de consistentie bevordert tussen het (accountants)onderzoek van het

duurzaamheidsverslag en de controle van de jaarrekening en de kenbaarheid van de dwarsverbanden tussen financiële en duurzaamheidsinformatie bij de gebruikers van de verklaringen. Eumedion laat de wetgever in het commentaar verder weten de gekozen implementatiewijze om verschillende redenen ongelukkig te vinden. Eumedion wijst erop dat het lastig is om inzicht te krijgen in de toepasselijke regels, dat de hoofdlijnen met betrekking tot het duurzaamheidsverslag net als bij de voorschriften voor de jaarrekening in de wet zelf zouden moeten worden opgenomen en dat er zaken tussen wal en schip dreigen te vallen. Daarnaast herhaalt Eumedion haar eerdere pleidooi om aandeelhouders een bindende stem te geven over het duurzaamheidsverslag. Dat bevordert de verantwoording van het bestuur over de gerealiseerde duurzaamheidsprestaties, net zoals dat nu gebeurt bij de gerealiseerde financiële prestaties via de vaststelling van de jaarrekening. Het gehele commentaar kan worden gedownload via:

<https://bit.ly/4ake9AB>.

- **Eumedion positief over NBA-discussienotie over transparantie en geheimhouding van accountants**

De door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) opgestelde discussienotie over transparantie en geheimhouding van accountants is een belangrijke aanzet om de positie van de externe accountant als vertrouwenspersoon van het maatschappelijk verkeer meer handen en voeten te geven. Dat schrijft Eumedion in haar op 21 december jl. ingediende reactie op de discussienotie. Volgens Eumedion maakt de notitie duidelijk dat de externe accountant de maatschappij veel meer kan vertellen over wat hij bij een onderneming heeft gezien en aangetroffen dan nu het geval is. "Een externe

accountant moet zich minder verschuilen achter zijn geheimhoudingsplicht”, aldus Eumedion. Eumedion verwelkomt met name de stellingen i) om de presentatie die de externe accountant op de aandeelhoudersvergadering (AVA) geeft openbaar te maken, ii) dat de externe accountant niet alleen aanwezig zou moeten zijn op de AVA, maar – desgewenst – ook bij de voorbereidende aandeelhoudersgesprekken op die AVA en iii) dat de externe accountant de mogelijkheid moet hebben om voorafgaand aan de AVA te reageren op een mededeling van een beursgenoteerde onderneming die raakt aan de accountantscontrole. Wel meent Eumedion dat de analyse die voorafgaat aan de bevindingen en stellingen in de notitie op sommige punten nog tekortschiet. In de reactie geeft Eumedion input om de analyse uit te breiden en te verdiepen. De gehele reactie kan worden gedownload via: <https://bit.ly/3NEcwEa>.

- **Eumedion: betere gelijkschakeling nodig tussen SFDR- en CSR-rapportage**

De rapportage van duurzaamheidsinformatie onder de SFDR kan aan effectiviteit winnen als een aantal tekortkomingen wordt geadresseerd. Dat schrijft Eumedion in haar op 14 december jl. ingediende reactie op de consultatie van de Europese Commissie over de evaluatie van de Verordening betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële sector. Eumedion wijst in haar reactie op een aantal tekortkomingen. Zo speelt niet alleen de beschikbaarheid en kwaliteit van data een bepalende rol, maar ligt er met name een risico in de materialiteitsgrondslag. Deze bestaat namelijk wel onder de richtlijn duurzaamheidsverslaggeving ('CSR') – het principe van dubbele materialiteit –, maar niet onder SFDR. Daarnaast is er sprake van beperkte vergelijkbaarheid tussen de rapportagevereisten die horen bij de SFDR-artikelen 6, 8 en 9. Tevens speelt binnen de SFDR, zoals ook binnen het bredere pakket regelgeving rond duurzame financiering, het gebrek aan voldoende indicatoren op het gebied van goed ondernemingsbestuur. Daarnaast dient de SFDR het aspect van 'transitie' adequaat te erkennen en te ondersteunen. Tot slot wijst Eumedion erop dat de ontwikkeling en introductie van een

nadere categorisering of 'labeling' van duurzame financiële producten in haar ogen te complex zal blijken te zijn, waardoor de potentiële voordelen van een dergelijke classificatiesystematiek teniet gedaan zullen worden. Eumedion is daarom voorstander van een vereenvoudigde benadering, waarbij voor een breder pallet van financiële producten een beperkte set aan duurzaamheidsindicatoren verplicht wordt gesteld. Daarmee zou het ook voor (eind)klanten eenvoudiger moeten worden om de duurzaamheidsprestaties op een aantal sleutelonderwerpen te begrijpen. De gehele reactie kan worden gedownload via: <https://bit.ly/3GHDwP3>.

- **Eumedion: accountantsverklaring over duurzaamheidsinformatie moet 'Key Assurance Matters' bevatten**

Een accountantsverklaring over het duurzaamheidsverslag zou 'Key Assurance Matters' moeten bevatten, vergelijkbaar met de huidige eis dat een controleverklaring bij de jaarrekening 'Key Audit Matters' moet bevatten. Het opnemen van Key Assurance Matters zal de informatiewaarde van de assuranceverklaring voor gebruikers, zoals beleggers, werknemers en niet-gouvernementele organisaties (NGO's), vergroten. Eumedion bepleit dit in haar op 1 december jl. ingediende reactie op het voorstel van de International Audit and Assurance Standards Board (IAASB) voor een internationale standaard voor assurance op de duurzaamheidsverslaggeving. Eumedion merkt in de reactie verder op dat de controle- en assurancestandaarden waarborgen moeten bevatten dat het verstrekken van zekerheid op het duurzaamheidsverslag en op de jaarrekening niet geïsoleerd moet worden uitgevoerd. Accountants moeten in hun audit rekening houden met inzichten die zij hebben opgedaan tijdens hun werkzaamheden met betrekking tot het duurzaamheidsverslag van een onderneming, en vice versa. Bijvoorbeeld, belangrijke aannames met betrekking tot 'net zero'-doelstellingen moeten consistent zijn. Eumedion waarschuwt ook tegen de verwatering van de termen 'beperkte mate van zekerheid' en 'redelijke mate van zekerheid' wanneer deze worden toegepast op duurzaamheidsverslaggeving. De vraag wordt gesteld of er aanvullende niveaus van

zekerheid nodig zijn, ongeacht welk rapport het betreft. De gehele reactie is te downloaden via: <https://bit.ly/3N8DrYn>.

- **Eumedion publiceert geactualiseerd Handboek Corporate Governance**

Eumedion heeft haar 'Handboek Corporate Governance' op 13 december jl. geactualiseerd naar aanleiding van de inwerkingtreding van nieuwe wet- en regelgeving, de inwerkingtreding van de herziene Corporate Governance Code en jurisprudentie. Er zijn geen substantiële wijzigingen in de stemgedragrichtlijnen aangebracht. Eumedion-deelnemers gebruiken het Handboek bij het bepalen van hun stemgedrag op de AVA's van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Daarnaast wordt het gebruikt bij de besluitvorming binnen Eumedion om haar deelnemers te "alerteren" omtrent een controversieel stempunt op de AVA-agenda van een Nederlandse beursgenoteerde onderneming. Deze 'alerts' worden vanaf het AVA-seizoen 2024 publiek beschikbaar gemaakt. Het geactualiseerde Handboek kan worden gedownload via: <https://bit.ly/4axrbLc>.

- **Eumedion Beleidsplan 2024 vastgesteld**

De Eumedion Vergadering van Deelnemers heeft op 13 december jl. het Eumedion beleidsplan 2024 vastgesteld. Het beleidsplan geeft een overzicht van de vele activiteiten en werkzaamheden van Eumedion in het komende jaar. De belangrijke aandachtspunten voor 2024 zijn: i) de implementatie van de CSRD in de Nederlandse wet- en regelgeving; ii) de invoering van een permanente wettelijke grondslag om volledig digitale AVA's te houden; iii) de evaluatie van de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten, iv) het opstellen van een position paper over de 'vermaatschappelijking' van grote ondernemingen en institutionele beleggers en v) de toepassing van de Eumedion Speerpuntenbrief 2024 door de Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Het gehele beleidsplan 2024 kan worden gedownload via: <https://bit.ly/3RStCR5>.

Uit het bestuur

- Tijdens zijn vergadering van 13 december jl. stelde het **Algemeen bestuur** het beleidsplan 2023, de begroting 2023, het geactualiseerde Handboek Corporate Governance en de geactualiseerde gedragscode voor de Eumedion-medewerkers vast. Daarnaast werd Carola van Lamoen als nieuwe bestuursvoorzitter (vanaf 25 april 2024) gekozen en werden Olaf van den Heuvel (Aegon Asset Management) en Anne Gram (ABP) voor een nieuwe termijn van twee jaar als bestuurder herbenoemd.

Komende activiteiten

- *18 januari 2024, Vergadering Dagelijks bestuur.* Op de agenda staan o.a. een memo over de mogelijke strafbaarstelling van bestuurders voor 'ecocide', een memo over een mogelijke statutenwijziging en de voorbereidingen op het AVA-seizoen 2024.

Nieuws uit Den Haag

- **Schragende partijen bereiken akkoord over codetekst voor 'Verklaring omtrent risicobeheersing'**

Het bestuur van een beursgenoteerde onderneming wordt vanaf boekjaar 2025 geacht in het bestuursverslag onderbouwd te verklaren welk niveau van zekerheid de interne risicobeheersings- en controlesystemen geven dat de operationele en compliancerisico's effectief worden beheerst. Ook wordt het bestuur vanaf dat boekjaar geacht te verklaren dat deze systemen ten minste een beperkte mate van zekerheid geven dat de duurzaamheidsverslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat. Daarnaast wordt het bestuur – net zoals dat nu al het geval is – geacht te verklaren dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat. Dit staat in het tekstvoorstel voor een verklaring omtrent risicobeheersing ('VOR nieuwe stijl') waarover alle schragende partijen van de Corporate Governance Code, waaronder Eumedion, aangevuld met de NBA, het eens zijn geworden. Het bereikte resultaat is op

22 december openbaar gemaakt. Het voorstel voor de VOR nieuwe stijl is voorbereid door een door Jaap van Manen voorgezeten werkgroep van afgevaardigden van de schragende partijen en de NBA. De werkgroep werd eerder dit jaar ingesteld naar aanleiding van een door de Tweede Kamer aangenomen motie om een VOR bij grote ondernemingen verplicht te stellen (zie Nieuwsbrief van april 2023).

Werkgroepvoorzitter Van Manen heeft demissionair minister Kaag (Financiën) gevraagd om de VOR nieuwe stijl in 2024 in de Corporate Governance Code op te nemen. Beursgenoteerde ondernemingen kunnen dan vanaf boekjaar 2025 de VOR nieuwe stijl in het bestuursverslag opnemen. Dit stelt beursgenoteerde ondernemingen in staat hun risicobeheersing in 2024 zodanig aan te passen dat zij aan de VOR kunnen voldoen.

- **Ministerie van Financiën onderzoekt verplichting tot 'klimaatengagement' door institutionele beleggers**

Het Ministerie van Financiën vraagt zich af of institutionele beleggers niet moeten worden verplicht om de ondernemingen waarin zij beleggen te bewegen een klimaatplan op te stellen dat in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs. Deze "denkrichting" is opgenomen in een op 21 december jl. gepubliceerd consultatiedocument naar mogelijke aanvullende wettelijke maatregelen om de bijdrage van financiële instellingen aan de klimaattransitie te verhogen. In het consultatiedocument vraagt het ministerie aan belanghebbenden of de bestaande wettelijke verplichtingen met betrekking tot het engagementbeleid van institutionele beleggers "scherpere vereisten moeten bevatten over klimaateffecten om de bijdrage van de financiële sector aan de klimaat- en energietransitie te versterken". Het ministerie vraagt de belanghebbenden vervolgens om mee te denken over de tekst van een eventuele wettelijke verplichting. Verder vraagt het ministerie zich af of niet alle financiële instellingen een klimaatplan zouden moeten opstellen en uitvoeren, waarin CO₂-reductiedoelstellingen (voor 'scope 1, 2 en 3') zijn opgenomen die in lijn zijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Het ministerie wijst erop dat het voorlopige akkoord over de tekst van de 'Corporate

Sustainability Due Diligence Directive' (CSDDD) alleen een verplichting dienaangaande bevat voor zeer grote financiële instellingen (meer dan 500 werknemers en meer dan € 150 miljoen netto-jaaromzet; zie ook het bericht over de CSDDD onder 'Nieuws uit Brussel'). Belanghebbenden kunnen tot 15 februari 2024 op het consultatiedocument reageren.

- **Eerste Kamer wil geen belasting op reguliere inkoop van eigen aandelen**

Het kabinet moet in het Belastingplan 2025 met een alternatief dekkingsvoorstel voor het hogere minimumloon komen om de inkoopfaciliteit eigen aandelen te behouden. De Eerste Kamer heeft op 19 december jl. een motie met deze strekking met 45 stemmen vóór en 30 stemmen tegen aangenomen. De Tweede Kamer nam in oktober juist een amendement op het Belastingplan 2024 aan om de zogenoemde inkoopfaciliteit per 1 januari 2025 af te schaffen. Als gevolg hiervan zou op alle inkoopprogramma's door beursgenoteerde ondernemingen die in Nederland hun hoofdkantoor hebben vanaf 1 januari 2025 effectief 17,65% belasting moeten worden betaald. Momenteel zijn aandeleninkoopprogramma's onder voorwaarden nog vrijgesteld van belasting. De senatoren van de fracties van BBB, VVD, CDA, ChristenUnie, JA21, SGP, VOLT, Forum voor Democratie en 50PLUS vinden het onduidelijk wat de economische effecten zijn van de voorgenomen afschaffing van de inkoopfaciliteit. Zij wijzen er in de motie op dat aandeleninkoop een belangrijk strategisch instrument voor beursgenoteerde ondernemingen is en dat omliggende landen ook een dergelijke faciliteit kennen dan wel helemaal geen dividendbelasting heffen. De hiervoor genoemde partijen overwegen voorts dat de budgettaire opbrengsten onzeker zijn, en effecten op de overheidsfinanciën zelfs negatief kunnen zijn als één of meer ondernemingen besluiten Nederland te verlaten, en dat daarmee de dekking voor de door de Tweede Kamer beoogde verhoging van het minimumloon onzeker is. Demissionair staatssecretaris Van Rij (Fiscaliteit en Belastingdienst) heeft voorafgaande aan de stemming over het Belastingplan 2024 door de Eerste Kamer gezegd dat het demissionaire kabinet "zich

maximaal zal inspannen” om al bij de voorjaarsbesluitvorming (medio mei 2024) alternatieve maatregelen te presenteren. Deze toezegging was voor de senatoren van BBB, VVD, JA21 en 50PLUS voldoende om op 19 december jl. vóór het Belastingplan 2024 te stemmen.

- **Eerste Kamer neemt implementatiewetsvoorstel richtlijn ‘country-by-country tax reporting’ aan**

Alle in Nederland gevestigde moederondernemingen van grote multinationals (met een jaarlijkse geconsolideerde omzet van ten minste € 750 miljoen) worden vanaf boekjaar 2025 verplicht hun betaalde winstbelasting aan EU-overheden en aan overheden van zgn. belastingparadijzen (per land) publiek te maken, tenzij het gaat om concurrentiegevoelige informatie. In dat geval mag een onderneming bepaalde informatie tijdelijk achterwege laten. De Eerste Kamer heeft op 5 december jl. dit wetsvoorstel ter implementatie van de richtlijn openbaarmaking winstbelasting zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen. Alleen de drie senatoren van JA21 lieten in de handelingen optekenen dat zij het wetsvoorstel niet steunen. Met de aanneming van het wetsvoorstel ging de Eerste Kamer ook akkoord met het beginsel om alle toekomstige Europese vereisten betreffende de inhoud van het jaarverslag van ondernemingen per algemene maatregel van bestuur (amvb) in de Nederlandse wet- en regelgeving op te nemen. Wel zal het amvb eerst moeten worden voorgelegd aan de Eerste en Tweede Kamer. De beide Kamers kunnen dan per richtlijnimplementatie aangeven om toch wetgeving te verkiezen boven een amvb. De aankomende verplichtingen uit de CSRD om in het jaarverslag te rapporteren over duurzaamheidsonderwerpen zullen op die manier in de Nederlandse regelgeving worden verankerd.

- **Partij voor de Dieren stuurt wetsvoorstel tegen ‘ecocide’ naar Tweede Kamer en Raad van State**

Bestuurders van ondernemingen moeten persoonlijk strafrechtelijk vervolgd kunnen worden voor handelen of nalaten dat resulteert in ecocide, het op grote schaal beschadigen van ecosystemen. De op 5

december jl. afgezwaaide Tweede Kamerlid Lammert van Raan van de Partij voor de Dieren (PvdD) heeft daartoe als laatste daad een initiatiefwetsvoorstel opgesteld en naar de Tweede Kamer en de Raad van State gestuurd. In de memorie van toelichting wordt benadrukt dat het om veroorzakers van ernstige en wijdverbreide, dan wel ernstige en langdurige of onomkeerbare milieuschade gaat. Deze veroorzakers zullen veelal ondernemingen zijn. Met het oog op de gewenste afschrikwekkende functie van de strafbaarstelling van ecocide beoogt de initiatiefnemer met het wetsvoorstel echter primair de individuen door wier beslissingen deze milieuschade wordt veroorzaakt, in Nederland of buiten Nederland, binnen de verantwoordelijke rechtspersoon strafbaar te stellen. Het zal dan in de meeste gevallen gaan om de bestuurders. Het wetsvoorstel beoogt het echter ook expliciet mogelijk te maken dat ook anderen die invloed uitoefenen op het beleid van het bedrijf, waaronder aandeelhouders, strafrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld voor betrokkenheid bij ecocide. Ook financiers en investeerders kunnen strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld voor medeplichtigheid aan ecocide indien bewezen kan worden dat zij opzettelijk geldelijke middelen verschaffen tot het plegen van ernstige en hetzij wijdverbreide, hetzij langdurige of onomkeerbare schade aan het milieu, aldus de memorie van toelichting. De Tweede Kamer zal het wetsvoorstel pas inhoudelijk behandelen nadat het advies van de Raad van State beschikbaar is.

- **NBA krijgt wettelijke bevoegdheid om accountantskantoor aan een onderneming toe te wijzen**

De NBA krijgt definitief de wettelijke bevoegdheid om een accountantskantoor aan te wijzen in gevallen waarin een onderneming geen accountantskantoor bereid vindt de controle van de jaarrekening op zich te nemen. Dit staat in het voorstel voor de Wijzigingswet accountancysector dat demissionair minister Kaag (Financiën) op 21 december jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. De minister geeft hiermee uitvoering aan een aanbeveling van de Commissie toekomst accountancysector (Cta) uit januari 2020. Momenteel zijn er vijf Nederlandse beursgenoteerde

ondernemingen die (nog) niet in zijn geslaagd een accountantskantoor te contracteren (zie ook het bericht onder 'Ondernemingsnieuws'). Hierdoor dreigt voor hen een zogenoemde 'delisting'. Als ondernemingen in de toekomst voldoende gemotiveerd kunnen aantonen dat zij "redelijke en tijdige inspanningen" hebben geleverd om een accountantskantoor bereid te vinden de jaarrekeningcontrole te verrichten en zij geen onredelijke voorwaarden (waaronder ten aanzien van de vergoeding) hebben gesteld, dan moet de accountantsberoepsorganisatie tot een aanwijzing komen. De NBA zal dan een bindende aanwijzing geven aan een kantoor dat bijvoorbeeld de meeste deskundigheid bezit op het terrein van de sector waartoe de aanvrager behoort, waarbij rekening wordt gehouden met de al dan niet aanwezige capaciteit. Het wetsvoorstel bevat verder een juridische grondslag voor de verplichting voor accountantskantoren om aan de hand van verschillende indicatoren openbaar te rapporteren over de kwaliteit van de door hen uitgevoerde controles. Tot slot verduidelijkt het wetsvoorstel de medeverantwoordelijkheid van accountantskantoren voor de kwaliteit van de individuele controles die 'hun' accountants uitvoeren. Hiertoe worden accountantskantoren verplicht om een dusdanig beheersingssysteem te hebben dat het de kwaliteit van de wettelijke controles waarborgt. Volgens de memorie van toelichting wordt de kwaliteit van de individuele controles niet alleen door de kwaliteit van de individuele accountant bepaald, maar in toenemende mate ook door het kantoor. Het is nog niet bekend wanneer de Tweede Kamer het wetsvoorstel in behandeling zal nemen.

Nieuws uit Brussel

- **Europese instituties bereiken akkoord over definitieve CSDDD-tekst**

Alle grote Europese ondernemingen (meer dan 500 werknemers en een wereldwijde omzet van ten minste € 150 miljoen), met uitzondering van de financiële instellingen, moeten vanaf 2028 onderzoeken of zij niet indirect (via bijvoorbeeld hun toeleveranciers) verantwoordelijk zijn voor onder meer kinderarbeid, slavernij, vervuiling, ontbossing, excessief

watergebruik of schade aan ecosystemen. De grote ondernemingen moeten zich tevens inspannen om deze negatieve externaliteiten te voorkomen of te beëindigen. Vanaf 2029 geldt eenzelfde verplichting voor middelgrote en grote ondernemingen (meer dan 250 werknemers en een omzet van ten minste € 40 miljoen) die activiteiten ontplooiën in zogenoemde hoogerisicosectoren zoals de textielindustrie, landbouw en grondstoffenhandel. Dit staat in de definitieve tekst van de 'Corporate Sustainability Due Diligence Directive' waarover een onderhandelingsdelegatie van de Europese Raad van Ministers, het Europees Parlement (EP) en de Europese Commissie het in de vroege ochtend van 14 december jl. eens zijn geworden. Alle grote Europese ondernemingen, inclusief de grote financiële instellingen, worden tevens verplicht gesteld een klimaatplan op te stellen om ervoor te zorgen dat hun verdienmodel en strategie verenigbaar zijn met het Klimaatakkoord van Parijs. De bonussen van de bestuurders van de ondernemingen met meer dan 1000 werknemers moeten vanaf 2027 mede afhankelijk worden gesteld van de realisatie van het klimaatplan. Alle EU-lidstaten moeten een publieke toezichthoudende autoriteit aanwijzen om toezicht te houden op de naleving van de 'due diligence'-verplichtingen en de uitvoering van de klimaatplannen. De toezichthouders moeten onder meer de bevoegdheid krijgen om boetes op te leggen die kunnen oplopen tot 5% van de wereldwijde omzet en om de namen van de 'overtreders' openbaar te maken ('naming and shaming'). Bestuurders en commissarissen krijgen niet de expliciete plicht om de negatieve externaliteiten van de bedrijfsactiviteiten mee te wegen bij het nemen van hun besluiten. Er komt, met andere woorden, geen 'maatschappelijke zorgplicht' voor bestuurders en commissarissen in de EU-wetgeving. Het akkoord moet nog formeel worden goedgekeurd door zowel de Raad van Ministers als het EP.

- **Europese instituties stellen posities vast over voorstel verordening over ESG-ratingbureaus**

Als een onderneming haar duurzaamheidsprofiel wil laten beoordelen door meerdere ESG-ratingbureaus dan

moet ten minste één van deze bureaus een marktaandeel van minder dan 15% hebben. Dit is één van de amendementen op het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening om ESG-ratingbureaus te reguleren die de Commissie Economische en Monetaire Zaken van het EP op 4 december jl. heeft aangenomen en die is bevestigd door de op 13 december jl. gehouden plenaire EP-vergadering. Het EP wil met het amendement de diversiteit van en de concurrentie tussen ESG-ratingbureaus stimuleren. Het hoopt op deze manier de consolidatieslag op de ESG-ratingmarkt een halt toe te roepen. Ook de Europese Raad van Ministers is bezorgd over de toenemende concentratie van ESG-ratingbureaus. De Raad zet echter in op lagere toetredingsdrempels voor kleinere ESG-ratingbureaus. In zijn op 20 december jl. vastgestelde positie wil de Raad een tijdelijk (voor maximaal drie jaar) 'light toezichts- en vereistenregime' invoeren voor kleine ESG-ratingbureaus die nog niet lang op de markt opereren. Deze positie was onder meer door het Nederlandse kabinet voorgesteld. Volgens het in juni gepresenteerde Commissievoorstel mag een ESG-ratingbureau in de nabije toekomst geen adviesdiensten meer verrichten aan beleggers of ondernemingen. Zowel het EP als de Raad willen deze strikte scheiding versoepelen als het bureau zelf passende maatregelen heeft getroffen om belangenconflicten te voorkomen. De voorwaarden die het EP voorstelt zijn nog soepeler dan die de Raad voorstelt. Nu beide Europese instituties hun positie hebben vastgesteld, kunnen in januari 2024 de onderhandelingen worden gestart om tot een definitieve verordeningstekst te komen.

- **ESMA, EBA en EIOPA publiceren definitieve voorstellen tot wijziging gedelegeerde SFDR-verordening**

Voor ondernemingen die winsten realiseren in zogenoemde belastingparadijzen, die zich bezighouden met het fabriceren van tabaksartikelen en/of een deel van hun werknemers geen 'leefbaar loon' toekennen, wordt het in de toekomst lastiger om opgenomen te worden in een zogenoemd duurzaam financieel product van een institutionele belegger. Dit blijkt uit de op 4 december jl. gepubliceerde definitieve set van voorstellen van de Europese koepels

van financiële toezichthouders ESMA, EBA en EIOPA (gezamenlijk ESA's genoemd) om de gedelegeerde SFDR-verordening te wijzigen. De voorstellen zijn aangeboden aan de Europese Commissie die deze moet goedkeuren. Op grond van de voorstellen moeten institutionele beleggers die zogenoemde duurzame financiële producten aanbieden, gaan uitleggen op welke wijze rekening is gehouden met de hiervoor genoemde sociale indicatoren bij het selecteren van ondernemingen voor de 'duurzame' beleggingsportefeuille. Institutionele beleggers kunnen op die wijze de neiging hebben om ondernemingen die slecht of het slechtst scoren op deze criteria niet in het beleggingsproduct op te nemen. Verder worden institutionele beleggers gestimuleerd om (vrijwillig) nog andere sociale indicatoren in ogenschouw te nemen, zoals de vrijheid voor werknemers om zich aan te sluiten bij een vakbond, het gebruik van tijdelijke contracten door ondernemingen, het aantal gehandicapte werknemers en de mogelijkheid voor stakeholders om klachten bij de onderneming te melden. Daarnaast adviseren de ESA's om een aantal bestaande indicatoren over negatieve duurzaamheidsimpact ('PAI's') te verduidelijken. De Europese Commissie heeft drie maanden de tijd om te beoordelen of de voorstellen zullen worden opgenomen in de gedelegeerde SFDR-verordening.

- **ESMA publiceert concept-richtsnoeren voor geharmoniseerd toezicht op duurzaamheidsinformatie**

Net als voor het toezicht op de jaarrekeningen zullen de nationale toezichthouders op de verslaggeving van Europese beursgenoteerde ondernemingen (in Nederland de Autoriteit Financiële Markten (AFM)) ook zoveel mogelijk een gezamenlijke aanpak kiezen voor het aankomende toezicht op de duurzaamheidsrapportering. De Europese koepel van beurstoezichthouders ESMA heeft op 15 december jl. conceptrichtsnoeren dienaangaande in consultatie gebracht. ESMA stelt voor om de conceptrichtsnoeren voor het toezicht op de duurzaamheidsrapportering zoveel mogelijk synchroon te laten lopen met de al bestaande richtsnoeren voor het toezicht op de jaarrekeningen. Dat betekent

bijvoorbeeld dat de nationale toezichthouder de mogelijkheid moet hebben om de onderneming te dwingen het duurzaamheidsverslag aan te passen. Op dit punt zal Nederland uit de pas lopen met de voorgestelde richtsnoeren, omdat de AFM niet rechtstreeks bij een beursgenoteerde onderneming kan afdwingen dat het duurzaamheidsverslag wordt gecorrigeerd. Dat kan in Nederland alleen de Ondernemingskamer bevelen. De AFM heeft de wetgever in mei 2023 wel verzocht om haar een dergelijke bevoegdheid te geven. Belanghebbenden hebben tot 15 maart 2024 de tijd om op de conceptrichtsnoeren te reageren. ESMA verwacht de definitieve versie van de richtsnoeren in het derde kwartaal van 2024 te kunnen publiceren.

Ondernemingsnieuws

- **Unilever wil bonussen voor haar CEO en CFO minder afhankelijk maken van duurzaamheidsprestaties**

De remuneratiecommissie van Unilever wil de hoogte van de bonussen voor de uitvoerende bestuurders van Unilever minder afhankelijk maken van de duurzaamheidsprestaties. Dit blijkt uit de hoofdlijnen van de voorgestelde aanpassing van het beloningsbeleid voor het Unilever-bestuur die de producent van voedingsmiddelen en persoonlijke verzorging- en schoonmaakartikelen op 12 december jl. openbaar heeft gemaakt. Momenteel is de hoogte van de langetermijnbonus voor de CEO en de CFO van Unilever nog voor 25% afhankelijk van de duurzaamheidsprestaties; vanaf 2024 zal dat nog maar 15% zijn. Unilever wil de hoogte van de langetermijnbonus vooral laten afhangen van de mate waarin aandeelhouderswaarde is gecreëerd, rendement op het geïnvesteerde kapitaal ('ROIC') is behaald en omzetgroei is gerealiseerd. Het voorstel tot wijziging van het beloningsbeleid voor het Unilever-bestuur moet nog wel door de 2024-AVA van Unilever worden goedgekeurd. Op dezelfde dag maakte de Britse mededingingsautoriteit CMA bekend dat Unilever mogelijk een te rooskleurig beeld schetst van de duurzaamheid van een aantal van haar producten en heeft zij om die reden een onderzoek gestart. Volgens de CMA wekt de AEX-onderneming

bijvoorbeeld de indruk dat bepaalde producten recyclebaar zijn, terwijl dit misschien alleen geldt voor bepaalde delen van het product of voor de verpakking. Ook overdrijft de onderneming soms hoe "natuurlijk" het product is. Verder gebruikt Unilever soms symbolen (zoals groene blaadjes) die de indruk wekken dat sommige producten milieuvriendelijker zijn dan dat dit in werkelijkheid het geval is. De CMA zal, volgens haar eigen persbericht, "actie" ondernemen als Unilever daadwerkelijk aan 'greenwashing' doet.

- **Groootaandeelhouder wil dat Corbion de beurs verlaat**

Corbion moet zich door een private equitymaatschappij of door een strategische koper laten overnemen. Dat stelt 10%-aandeelhouder Inclusive Capital Partners in een op 14 december jl. openbaargemaakte brief aan de president-commissaris Matthieu Vrijsen van Corbion. De Amerikaanse vermogensbeheerder moedigt het biochemiebedrijf aan om strategische alternatieven te zoeken, gelet op de "malaise, bezorgdheid en apathie" onder zijn aandeelhouders. De marktwaarde van het AMX-bedrijf is dit jaar namelijk met bijna 50% gedaald. Volgens de groootaandeelhouder onderneemt het bestuur te weinig actie om het groeipotentieel uit de onderneming te halen. De voor 31 januari 2024 aangekondigde strategie-update en het reeds aangekondigde herstructureringsprogramma komen te laat. De strategie kan het beste worden uitgevoerd door een onderneming met een andere kapitaal- en eigendomsstructuur, aldus de aandeelhouder die zegt al 2½ in gesprek te zijn met de ondernemingsleiding over de koers van het bedrijf. In een op dezelfde dag uitgebracht statement schrijft Corbion dat zij de suggesties van Inclusive Capital "in overweging" zal nemen. De onderneming wil zich blijven richten op de creatie van langetermijnwaarde voor haar aandeelhouders en andere stakeholders. De onderneming denkt dit te kunnen bereiken door haar huidige, gediversifieerde strategie. Deze is gestoeld op de productie en levering van op biologische grondslag geproduceerde voedingsingrediënten en industriële basisgoederen. Na de

openbaarmaking van de brief steeg de beurskoers van Corbion met bijna 13%.

- **KPMG neemt Alumexx en New Sources Energy aan als klant en behoedt hen van ‘delisting’**

Alumexx en New Sources Energy hebben in december een opdrachtbrief met KPMG getekend voor de jaarrekeningcontrole voor het boekjaar 2024. Zij hebben hiermee een dreigende ‘delisting’ weten te voorkomen. Op 11 oktober jl. maakte Euronext Amsterdam bekend dat de acht leden van Vereniging MidkapNL tot uiterlijk 15 januari 2024 de tijd kregen om een getekende opdrachtbrief aan te leveren om genoteerd te kunnen blijven aan de Amsterdamse effectenbeurs (zie Nieuwsbrief van oktober 2023). MidkapNL is de vereniging van de beursgenoteerde ondernemingen die tot die datum nog geen controlerend accountant voor boekjaar 2024 hadden weten te vinden. Door het aanleveren van de getekende opdrachtbrief met KPMG voldoen Alumexx en New Sources Energy aan de eis van Euronext Amsterdam. Bever Holding, DGB Group, Lavide Holding, IEX Group en MKB Nedsense zijn nog steeds zoekende naar een controlerend accountant. Het achtste lid, Geojunxion, heeft ervoor gekozen om de beursnotering per 15 januari 2024 te beëindigen. Deze onderneming heeft op 12 december jl. van haar BAVA goedkeuring gekregen om alle activa te verkopen aan Road Runner BV (een vehikel van twee grootaandeelhouders van Geojunxion).

- **AFM beboet Bever Holding voor overtreding marktmisbruikregels**

De AFM heeft Bever Holding twee boetes opgelegd van in totaal € 5 miljoen voor het niet tijdig openbaar maken van koersgevoelige informatie en het verspreiden van onjuiste informatie in de periode tussen 6 november 2020 en 10 september 2021. Dit heeft de beurstoezichthouder op 11 december jl. bekendgemaakt. De AFM schrijft in het boetebesluit dat de Wassenaarse vastgoedonderneming op 6 november 2020 een akkoord op hoofdlijnen sloot tot verkoop van tien percelen in Noordwijk aan een projectontwikkelaar voor een bedrag van in totaal € 60 miljoen. De definitieve koopovereenkomsten werden twee weken later gesloten. Bever Holding heeft

nagelaten om deze voor beleggers belangrijke, koersgevoelige informatie zo snel mogelijk openbaar te maken. Pas op 10 september 2021 heeft Bever Holding in een persbericht melding gemaakt van de verkoopovereenkomsten, nadat Het Financieele Dagblad hierover op 6 september 2021 een artikel publiceerde en de AFM daarop de handel in de aandelen Bever Holding stillegde. Daarnaast heeft Bever Holding in twee persberichten en in een jaarverslag onjuiste informatie naar buiten gebracht. Zo schreef de beursgenoteerde onderneming in haar op 21 augustus 2021 gepubliceerde jaarverslag 2020 dat zij nog altijd een definitieve invulling wilde geven aan haar strategische locaties in Noordwijk. Dit terwijl de percelen al negen maanden eerder onvoorwaardelijk waren verkocht. Dit is, volgens de AFM, zonder meer misleidend voor beleggers. De AFM acht de hiervoor genoemde overtredingen ernstig en verwijtbaar. In een op dezelfde dag uitgebracht persbericht laat Bever Holding weten het oneens te zijn met de conclusies van de AFM en met de hoogte van de boete. Zij heeft daarom bezwaar gemaakt tegen het boetebesluit. Naar het oordeel van de vastgoedonderneming was in de betreffende periode geen sprake van concrete en koersgevoelige informatie en was er een rechtmatig belang om de voorwaardelijke verkoopovereenkomsten vertrouwelijk te behandelen teneinde het onderhandelingstraject niet te verstoren. Het is nog niet bekend wanneer de AFM uitspraak doet in de bezwaarprocedure.

Overige interessante zaken

- **VN-Klimaatconferentie bereikt overeenstemming om op termijn te stoppen met fossiele brandstoffen**

Nog dit decennium moet de transitie weg van fossiele brandstoffen worden versneld, moeten er maatregelen worden genomen die ervoor zorgen dat de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met 43% is verminderd (in vergelijking met 2019), moet tegen 2030 de wereldwijde capaciteit voor hernieuwbare energie zijn verdrievoudigd en moet het tempo van de verbeteringen van de energie-efficiëntie zijn verdubbeld. Dit zijn de belangrijkste onderhandelingsresultaten van de op 13 december jl. afgesloten Klimaatconferentie COP28 van de Verenigde Naties (VN) in

Dubai. Om deze doelen te halen, zijn de VN-lidstaten lidstaten opgeroepen om uiterlijk in 2025 aangescherpte doelen in te dienen die uiterlijk in 2035 moeten zijn gerealiseerd. En marge van de VN-Klimaatconferentie heeft onder meer Eumedion op 4 december jl. een statement onderschreven om standaardzeters en ondernemingen te bewegen de recent door de International Sustainability Standards Board ontwikkelde verslaggevingsstandaard over klimaatimpact goed te keuren respectievelijk toe te passen. De standaard zal namelijk de consistentie en vergelijkbaarheid van klimaatverslaggeving verbeteren. In het licht van de op de COP28 bereikte resultaten hebben (onder meer) ING Groep en Ahold Delhaize hun klimaatplannen en CO₂-reductiedoelstellingen deze maand aangescherpt.

- **Britse beurstoezichthouder verzwakt positie van aandeelhouders van Britse beursondernemingen**

De positie van de aandeelhouders van met name de grootste Britse beursgenoteerde ondernemingen wordt definitief verzwakt. De Britse beurstoezichthouder heeft op 20 december jl. definitieve voorstellen gepubliceerd om de beursregels voor de aan de Londense effectenbeurs LSE genoteerde ondernemingen vergaand te versoepelen. De FCA zegt te willen overgaan op een beursregime dat meer uitgaat van transparantie over de governance- en zeggenschapsstructuur van een onderneming dan dat van 'bovenaf' aandeelhouders uitgebreide zeggenschapsrechten zouden moeten hebben. Beleggers moeten op basis van uitgebreide informatie zelf beslissen of zij in een onderneming met slechts beperkte zeggenschapsrechten willen beleggen. De FCA schrapt daarom de verplichting voor de aan de LSE genoteerde ondernemingen om grote overnames, afsplitsingen en omvangrijke transacties tussen verbonden partijen ter goedkeuring aan de AVA voor te leggen. De FCA geeft verder ondernemingen die met aandelen met meervoudig stemrecht naar de Londense beurs willen ruim baan. De meeste beperkingen die nu nog gelden om aandelen met meervoudig stemrecht in de notering te brengen, worden geschrapt. Het gaat dan onder meer om de maximumstem-

verhouding van 20:1 tussen hoog- en laagstemrechaandelen en de bepaling dat de hoogstemrechaandelen hooguit vijf jaar mogen uitstaan. De FCA blijft wel de voorwaarden stellen dat de hoogstemrecht-aandelen uitsluitend mogen worden gehouden door de bestuurders van de desbetreffende onderneming (of hun familieleden) en dat de houders van de hoogstemrechaandelen niet mogen meestemmen over voorstellen om (onder meer) de beursnotering van de onderneming te schrappen en om een fors aantal nieuwe aandelen uit te geven tegen een relatief lage prijs. De FCA stelt ook voor het onderscheid tussen 'premium'-noteringen aan de LSE (waarvoor meer en zwaardere vereisten gelden) en 'standard'-noteringen (waarvoor een 'licht' eisenpakket geldt) te schrappen, waardoor alle aan de Londense effectenbeurs genoteerde ondernemingen met minder vereisten worden geconfronteerd. De FCA onderkent dat de definitieve set aan voorstellen de risico's op schandalen verhogen, maar dat de voorgestelde wijzigingen "beter aansluiten bij de risicobereidheid die de economie nodig heeft om groei te realiseren". Belanghebbenden kunnen nog tot 22 maart 2024 reageren op de definitieve voorstellen. De FCA verwacht dat de nieuwe beursregels in de zomer van 2024 in werking zullen treden.